

Anne-Laure Vandeputte: 'Intussen durf ik te denken: 'Je hebt een lange rosse gecast, dus dat is wat je krijgt.' © IRENE VAN IMPPE

Anne-Laure Vandeputte over 'My Body as a Commodity'

'In lingerie aan een paal hangen kan pure kracht betekenen'

Een fictieve rockband op scène zetten om de grijze zones te onderzoeken van grensoverschrijdend gedrag: theatermaker Anne-Laure Vandeputte doet het met haar eerste eigen productie *My Body as a Commodity*.

CISKA HOET

Met luide stem en veel zwier leidt Anne-Laure Vandeputte (31) ons door de gangen van de Antwerpse Monty, waar ze aan het repeteren is. Hoewel ze er een lange werkdag op heeft zitten, bukt de actrice van de energie. Vandeputte heeft duidelijk zin in de première. "Het is tijd om mijn verhaal los te laten op de wereld", zegt ze. "Nu nog op die hoge hakken leren lopen zonder te vallen." (lacht)

Televisiekijkers kennen haar van series als *Grensländers* of *Bathroom Stories*, maar Vandeputte is van allerlei markten thuis. De actrice had als tiener een modellen-carrière, speelde mee bij gezelschappen als Skagen, FC Bergman en Zuidpool, ze geeft les aan het conservatorium én ze verzorgde de eindregie bij producties van verwante makers. Met *My Body as a Commodity* - wat zoveel betekent als 'mijn lichaam als koopwaar' - is ze toe aan haar eerste, echte eigen worp.

Daarbij legde ze een haast ongeziene grondigheid aan de dag. Vijf jaar lang werkte Vandeputte aan haar debuut. Vertrekend vanuit de vraag naar de gelijknissen tussen sekswerk en acteren las ze zich in, interviewde ze sekswerkers in binnen- en buitenland en zocht ze intensief naar de juiste vorm voor haar verhaal. De muziek maakte ze met voormalig School is Cool-drummer Andrew Van Ostade, die

samen met haar op het podium staat. "Ik wil Andrew liefst inkaderen en aan de muur hangen", glimlacht Vandeputte terwijl ze aan tafel gaat zitten in het repetitielokaal. "Samenwerken met hem is een droom."

Het resultaat van die samenwerking is een pompende concertperformance annex monoloog waarbij de actrice in de rol van leadzanger voortdurend wisselt van toon en outfit. De ene keer klinkt er pure rock met zeven gitaren, vervolgens waan je je in een nachtclub, en vervolgens passeert er een kinderliedje. Tussendoor brengt Vandeputte haar verhaal. "My Body as a Commodity is een aaneenschakeling van pogingen om het te hebben over grensoverschrijdend gedrag", licht ze toe.

De theatermaker maakt er geen geheim van dat ze daarvoor ook put uit haar eigen

'Dan doe je keihard je best om een gelaagde, emotionele vrijscène te brengen en vervolgens verschijnen er plots stills op mukkels.nl'

ervaringen. Al stelt ze tegelijkertijd kordaat dat het er niet toe doet wat fictief is en wat waargebeurd. "Ik vind dat een totaal oninteressante vraag. Niemand heeft er zaken mee", zegt ze. "Mijn voorstelling is géén therapeutische sessie. Mocht ik daar staan als Anne-Laure die haar hart lucht, dan ontstaat er een naakteheid die wat mij betreft niet thuishoort op een podium. Er is een belangrijk verschil tussen mijn privézoektocht en de kunst die ik maak op basis van dat materiaal."

Je verzet je hevig tegen de gedachte dat jouw werk activistisch is.

"Ik word er opstandig van dat je blijkbaar meteen een activist bent als je iets maakt over hoe het is om deze job te doen met een vrouwenlichaam. Mannen zien hun ervaringen op zoveel manieren gereflecteerd in kunst en cultuur. Waarom maakt het schrijven van een verhaal over een vrouwenlichaam direct een activist? Ik ben voor alle duidelijkheid een voorstander van activisme, maar als ik dringend een mening kwijt wil, zal ik wel een opinie schrijven in plaats van vijf jaar aan een voorstelling te werken. Of dan loop ik mee in een betoging, of steun ik een middenveldorganisatie. Theater heeft voor mij een andere functie."

Wat moet theater dan doen volgens jou?

"Het podium is voor mij de uitgelezen plek om vragen te stellen, gesprekken te openen en verbinding te creëren via herkenning. Ik besef natuurlijk wel dat een verhaal in zekere zin vanzelf politiek wordt als het te weinig gehoord wordt of zelfs structureel wordt weggerelativeerd. Ik probeer vorm te geven aan waar ik naar zocht en niet vond in het publieke debat: hoe verward en versplinterd je je voelt na iets grensoverschrijdends, zeker als je geen 'perfect' slachtoffer bent en er sprake is van grijze zones. Ik vond het nodig om het daarvoor te hebben. Als mijn stuk daardoor automatisch rete-politiek is, dan is dat prima. Ik pretendeer alleen niet allerlei antwoorden te bieden."

"Ik word een beetje kregel als ik naar theater kijk dat suggereert een hoop waarheden in pacht te hebben. Dat komt doordat je als publiek niet in gesprek kan gaan: je hebt de code aanvaard om in stilte in het donker op je stoel te blijven zitten. Als toeschouwer hoor ik vervolgens meningen die ik vaak al deel. Ik heb dan zin om mee te praten, maar dat doe je niet, want je zit in een zaal en daar zijn nu eenmaal afspraken rond, namelijk zwijgen en kijken. In mijn werk probeer ik om niet te veel vragen op te lossen. Wel wil ik ze stellen aan de hand van anekdotes, muziek, emoties, twijfels of grapjes. Om zo - hopelijk, misschien - een gedeelde ervaring te creëren."

Je hebt kritiek op hoe het publieke debat over grensoverschrijdend gedrag vandaag gevoerd wordt.

"Elke keer als er zo'n #MeToo-case uit de kunstsector naar buiten komt, raken we niet verder dan een obsessie met daders en slachtoffers. De media spelen daar een giftige rol in. Met een vette kop erboven gaat het er plots over of iemand het recht heeft om iets als grensoverschrijdend te ervaren, en of diegene het recht had om die ervaring openbaar te maken. Alleen is dat niet alleen een oninteressante discussie, ze brengt vooral totaal geen vooruitgang met zich mee. Er is nog fokking veel werk en we zijn zo aan het sukkelen."

"Het is zo belangrijk dat mensen zich gehoord voelen en niet beladen worden met schuld. We moeten leren praten over onze gewoontes en verwachtingen, wat we normaal en abnormaal vinden, en we moeten vooral nieuwsgierig naar elkaar blijven en empathie opbrengen voor hoe mensen dingen ervaren."

Het is precies die nieuwsgierigheid die Vandeputte aan de dag legde tijdens haar onderzoek naar sekswerk. "Ik worstelde met een soort van *sexiness* die we van vrouwen verwachten en die ik bij mezelf altijd als zwaktebod ervaarde, maar die in een stripclub juist heel krachtig is", vertelt ze. "Die vrouwen, *they own the fucking place*. Dat wilde ik snappen."

Dus mailde ze een sekswerker die haar online fascineerde met de vraag waar ze die avond zou dansen, en even later stapte Vandeputte een stripclub binnen. "Euh ja, dat was inderdaad heel intuïtief", grijnst ze. "Ik zet mezelf in het stuk niet toevallig geregeld te kakken als naïef persoon. Ik heb verschillende sekswerkers benaderd en heb een aantal keer fameus het deksel op de neus gekregen. 'We ben jij om ons verhaal te brengen', vroegen ze dan. En ze hadden natuurlijk gelijk."

Maar er vloeiden dus ook boeiende gesprekken uit voort. De vrouwen die Vandeputte ontmoette, houden van hun job. "In lingerie ondersteboven aan een paal

'Ik worstelde met een soort van *sexiness* die we van vrouwen verwachten en die ik bij mezelf altijd als zwaktebod ervaarde'

'De zogezegde feministes die alle vormen van sekswerk willen bannen, weten niet waarover ze het hebben. Het is zo'n verscheiden wereld'

hangen kan pure kracht betekenen", vertelt Vandeputte. "De sekswerker die ik het beste ken, zegt dat ze evengoed actrice is. Ze speelt een rolletje waarmee ze goed geld verdient. Heel wat van die vrouwen stellen vast dat ze sowieso geseksualiseerd worden en besluiten dat ze er maar beter hun profijt mee kunnen doen."

Maar je kan sekswerk toch moeilijk gelijk schakelen met een acteercarrière?

"Ik wil niet pretenderen dat zelfs mijn kleine pink maar iets snapt van de hardheid van dat beroep. Maar ik heb wel ontzag voor de kracht van de vrouwen die ik sprak. Sekswerk is een van de meest uitgemolken beroepen in fictie. Vaak raken makers niet verder dan de clichématige femme fatale of het slachtoffer. De werkelijkheid is veel genuanceerder dan dat. Er bestaat niet één soort sekswerker die kan spreken voor het hele beroepsveld. Wel is het een enorm gestigmatiseerde job waarbij mensen moeten vechten voor basisrechten, en daar vestig ik met plezier de aandacht op."

"Bovendien is het zo dat veel sekswerkers het beu zijn om als zielig te worden bestempeld. De zogezegde feministes die alle vormen van sekswerk willen bannen, weten niet waarover ze het hebben. Het is zo'n verscheiden wereld. Je kent veel meer sekswerkers dan je denkt, net zoals je veel meer klanten kent dan je denkt. Het beroep maakt een wezenlijk onderdeel uit van onze maatschappij."

"Het gaat me trouwens minder over de gelijknissen tussen sekswerk en acteren, maar meer over op welke manier ik mijn lijf verkoop aan mijn job, en waarom en wanneer ik daar grenzen aan stel."

Waarom houdt die vraag je zo bezig?

"Ik gebruik mijn lijf al sinds mijn tienerjaren om de visie van iemand anders te vertolken. Ik deed al heel jong modellenwerk tot ik er een degout van kreeg en voor acteren koos. Maar ook daar bots je soms op een lastige hiërarchie. Zeker bij film onderteken je een papier waardoor de beelden die ze van je lichaam maken niet meer van jou zijn. Dan doe je keihard je best om een gelaagde, emotionele vrijscène te brengen en vervolgens verschijnen er plots stills op mukkels.nl die volledig gestript zijn van de betekenis die je erin wilde leggen. De vrijheid die ik aan de dag wilde leggen door mijn lichaam als instrument te gebruiken is op dat moment weg."

Je lacht met de nimmachtige manier waarop jonge vrouwen vaak geportretteerd worden.

"Vroeger had ik de wens om aan dat beeld te voldoen maar vandaag gun ik het mezelf om dat los te laten. Ik heb er het lichaam ook niet voor, ik ben veel te groot en heb brede schouders. Intussen durf ik te denken: 'Je hebt een lange rosse gecast, dus dat is wat je krijgt.' (lacht) Ik denk bij dat soort verleidelijke nimmpersonagetjes ook altijd: 'Wie zijn die vrouwen in godsnaam?' In het dagelijkse leven kom ik ze namelijk nooit tegen. Ik weet niet of ze überhaupt bestaan."

Zijn dat zaken die je in het theater evengoed ervaart?

"Daar gaat het er meer over dat ik mezelf soms pijnig via de totale overgave die ik blijkbaar noodzakelijk aan de dag leg als ik acteer. Toen ik meespeelde in *JR* van FC Bergman moesten ze me op het einde van de tournee bijna aan het infuus leggen

omdat ik zo uitgeput was. En aan *Bruegel* van Lisboa Houbrechts hield ik nekpijn over waar ik nog steeds last van heb. Ik weet niet of ik dat nog wil opbrengen om het verhaal van iemand anders te vertellen. Ik doe me die dingen voor alle duidelijkheid zelf aan omdat ik geloof in die producties. Niemand dwingt je."

Op Instagram kondigde je voorstelling aan met allerlei merchandise. Een knipoog naar het feit dat we ons eigen leven verkopen op sociale media?

"Dat moet je inderdaad met een vette knipoog interpreteren. Ik heb me er kapot mee geamuseerd. Een bevriende fotografe, Lucinde Wahlen, heeft me geholpen om het typische voyeuristische beeld op te wekken dat behoort tot de kijker iets heel persoonlijks zal zien. Insta is daar het ideale medium voor. En ik speel er uiteraard ook mee tijdens de voorstelling. Doorgaans gebruik ik sociale media als een vorm van cv, maar nu ben ik dus even helemaal loosgegaan in de persiflage." (lacht)

Niet alleen beroepsmatig maar ook privé ben je kritisch voor de fysieke verwachtingen waar vrouwen mee te maken krijgen.

"Ik val op vrouwen, maar daar ben ik pas laat achter gekomen. Ik heb beseft dat ik lang het idee had dat ik begeerd wil worden door een man. Je groeit op met specifieke verhalen over wat liefde, relaties en een gezinsleven betekenen. Daar spiegel je je aan, dus dat bepaalt mee wie je wordt. Je kiest natuurlijk zelf hoe je te genover dat soort narratieven verhoudt, maar ze vallen niet zomaar te negeren. Het was voor mij heel bijzonder om te ontdekken hoe fijn een relatie kan zijn toen ik iets met een vrouw begon. Dat gevoel kende ik nog niet."

"Maar euh, mag ik nog iets zeggen? Want dit is een ernstig gesprek en ik vind alles wat ik vertel uiteraard urgent, maar het wordt ook gewoon een heel leuke avond. Ik heb er hard aan gewerkt om lichtheid in de voorstelling te steken, dus het is belangrijk dat het publiek weet dat er weliswaar verdriet en boosheid in zit, maar dat er evengoed hard gelachen mag worden." (lacht)

Vanaf 22/1 in Monty, Antwerpen. Info: kwp.brussels

Vandeputte: 'De sekswerker die ik het beste ken, zegt dat ze evengoed actrice is. Ze speelt een rolletje waarmee ze goed geld verdient.' © IRENE VAN IMPPE